

REVISTA ORĂŞTIEI

ABONAMENTELE:

Pe 1 an 3 fl.; pe $\frac{1}{2}$ an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 4 fl. la an.
Manuscrise nu să înapoiază. — Scrisori nefrancate
nu se primesc.
Abonamentele să plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII:

Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA

Institutului tipografic "Minerva" în Orăştie.

INSERTIUNILE:

Un sir garmond prima-dată 5 cr., a 2-a oară 4 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr. Atât banii de abonament că și pentru insertiuni, sunt a se trimite la adresa: „Minerva“ institut tipografic în Orăştie (Szászváros).

Convictul din Brad.

Eată o idee care nu numai nouă Românilor din comitatul Hunedoarei, dar' fraților nostri din toate părțile, ne dă prilegiu să dovedim, întrucât știm noi să ne însuflăm pentru cause adeverat frumoase, adeverat de folos și de arzătoare trebuință pentru viitorul încreaturii noastre neam.

Singurul institut mai înalt de învățămînt în întreg Zarandul, și până bine departe încă, gimnasiul român inf. din Brad este o norocire pentru poporul român din aceste părți, ba-i este aşa de trebuincios pentru creșterea fiilor lui, ca pânea și apa!

Mai că nu se află sat în comitatul nostru, din care cel puțin vre-un tinere să nu fi primit învățătură la gimnasiul din Brad. Ear' cei-ce au fost, ei însiși și părinții lor, vor și foarte bine, ce mare neajuns e acela, că tinerii trebuie să locuească toți pe la gazde prin oraș, care unde poate, și foarte mulți în case nesănătoase înțeleșul îndoit al cuvențului: nesănătoase pentru desvoltarea lor fizică, locuind prea mulți îngheșuți la un loc, respirând un aer prea stricat ziua și noaptea, hrăndu-se ne-regulat și rău, ceea-ce împedecă desvoltarea frumoasă și regulată a corpului, — dar', uneori, și mai nesănătoase acestea cuartire pentru desvoltarea sufletului și a moralei tinerilor!

Nu facem regulă din asta nici decum, dar' pentru o mare parte a cuartirilor vorba e la loc. Părintele sérac se abate unde poate să capete cuartier ieftin, și capătă apoi unul nu ieftin numai, ci și rău. Altul ar fi cuartirul bun, dar' gazda n'are grija tinerilor, și ei pot face și pot înveța unul dela altul rele căte vor. In alte feluri apoi, văd lucruri rele și învață dela însăși gaz-

dele! Urmările apoi sunt triste de tot. Toată străduința bună a profesorilor se spulberă în vînt, și de mulți din tineri nu se alege nimic, ori cel puțin oameni mult mai slabii, decum s'ar fi ales dacă aveau și în casă o pază, o creștere mai bună!

Toate neajunsurile acestea se încunjură cu desevîrsire acolo unde tinerii sunt găzduiți în »Convict«, zidit higienic ca să nu fie spre scădere desvoltării trupești a tinerilor, și pus sub supravegherea profesorilor, pentru a îngrijii de o desvoltare nobilă a sufletelor lor!

E mare păcat că nu avem deja »Convict« pe lângă gimnasiul din Brad! Ear' dacă până acum am întârziat a face, cade-ni-se acum, când sămînta s'a aruncat, când rugarea ni-s'a adresat: să-i respondem toți din toate părțile cu trimiterea de ajutorare pentru intruparea nobilei dorințe!

E plin Zarandul și jurul lui până bine departe, de tineri, cari azi sunt preoți ori învățători ori, și mai mult dacă au putut urma studiul, și cari de nera gimnasiul din Brad, oamenii de rînd ar fi rămas toată viața lor, și n'ar putea fi, ceea-ce azi sunt, fruntași și lumiini în mijlocul poporului unde i-a rănduit soarta să trăească. E de mai multe sute numărul acestor oameni! Cătră ei ne îndreptăm mai ales prin sîrele acestea, rugându-i stăruitor: să-i arate acum recunoștință și pietatea lor față de așezămîntul în care s'au adăpat cu lumină, și fiecare să-i fiină de mândrie a lui, ca să adune acum căt numai poate, pentru Convictul din Brad! Prin înființarea lui vom face cu putință ca fiile nostre să primească la gimnasiul din Brad o și mai bună creștere, decum noi am putut, nefiind Convictul!

Noi vom publica pe rînd cu numele pe toți cății au întins mâna la facerea

acestui bine, și pe cei-ce au adunat și pe cei-ce au binevoit a dăru!

Aceasta va fi cărtea, care va arăta cari sunt fiile cei buni ai poporului nostru în aceste părți, cari elevii recunoscători ai gimnasiului din Brad și cari înțelegerătorii chemărilor nobile la bine, intru întemeierea unui vizitor și mai bun pentru fiile și nepoții nostri!

Cei-ce din întempiare n'ar fi primit liste și arori să adune, să ceară liste dela direcționea gimnasiului din Brad, ori să-i facă însiși, trimițându-le apoi îndată dimpreună cu sumele adunate, la adresa aceleiași Direcționi.

Să băgăm de seamă!

Puternicii zilei vor cu ori-ce preț să se vîre tot mai adânc printre poporul român, să-l lege de mâni și de picioare, să-și robească siesi economică, căci după această robie, ușor urmează apoi sufocarea ori-cărei alte mișcări și desvoltări în toate privințele!

Ei întemeiază în Cluj o „Reuniune agronomică transilvană“. Scopul acestor Reuniuni va fi în întâia linie, să înființeze în Cluj o bancă mare, ear' prin comune, pe unde numai pot, o mulțime, un furnicar întreg, de bânci mici sătești, la care să îndatoreze saltele, ca apoi să le aibă în mâna!

Poftească acum fiecare Român cu inimă și sânge curat, și socotească urmările!

Banca aceea mare și puții ei de prin sate, vor căpătui și hrăni o mulțime de lighioi străine, cari pe sedere să trăească bine, să se îmbogățească de pe spinarea bietului popor amăgit și robit, și în schimb bogăției supte dela el, ca interese, să fie totodată și spioni,

Pe bulevardul Ferdinand mădau jos, să iau cătră obor. Oborul, — hai să-l descriu! e o 'ngrăditură mare, în care mișună de vite potcovite și vite 'ncălate, ba pardon, am văzut și vre-o trei vite pintenate, însă alea erau păsări.

Dar' ce atâta vorbă! Cine vrea să știe cum e oboru, poftească să-l vadă.

E 'n toiu tîrgului. Mai la margine un Român, șase țigani și un pui, se tocresc pentru un cal alb, slab, prăpădit: piele și oase... Abia se mai ține pe picioare... Unul din țigani vorbește:

— Zeu Rumâne! althuia nu 'l-ăs da nici phă doi poli, da mathale că the văd Român de-a noi, ții-l dău phă un phol și doi franci; că uithe dă ce: nu vreau să-l cumphere althu... The uită ce cal?

— Păi d'abia poate să stea... nu vezi?

— Vezi bină că văz! cal umblător, nu-i învățhat să sthea phă loc... hăsta când o phorni odată, cu greu mai hăl oprești... uithe hal dracului! când fluge, fluge de mânăncă phămînbul...

— Mi-se pare că-i învățat să mămânce numai pămînt, earbă nici n'o fi văzut el pe la voi...

— Baa nu, boherule, să nu zici vorba hasta... că noi hăl țineam bine, căt ha fost

denunțanți ai acestui popor, care tot pașul și tot planul oamenilor să-l înștiințeze și prevină, spre a-l zădărnică de cu vreme!

Înțelegem noi Români aceasta?

Vedem noi primejdia ce ne amintimă de vom da sprințul nostru acesor turnuri de veghe ungurească ce vor să ridice printre noi?

Simțim noi ce va fi de capul nostru când această grăpă uriașă se va fi întins peste noi și-și va fi împlânat colțurile veninoase în trupurile comunelor noastre?

Eu cred că și înțelegem și vedem și simțim!

Ei bine, din clipa că noi înțelegem și vedem și simțim, mare e încă primejdia pentru noi?

Dacă avem inimă românească și dacă noi însine nu ne suntem dușmani: primejdia nu e mare!

Ea va fi mare cu adevărat numai atunci, când noi, nesocotiti, ne vom arunca în brațele primejdiei, și vom impresura aceste bânci cu rugări și vom primi împrumuturi dela ele!

Atunci va fi rău!

De le vom lăsa însă necalcate pragurile lor, de nu le vom deschide ușile, de nu ne vom nici uita cătră ele, ca cătră tot atâtea curse violente și dușmane, — de rău să nu ne temem: ele vor trebui să-și închidă puticele, să-și ia catrafusele și să se care!

Români! Fiți cu luare aminte. Vedeti și încungiurați răul de cu vreme!

Frații nostri cărturari, la prilegiurile date, să spună întreg poporului vorbele noastre acestea de bine voitoare!

FOIȚA „REVISTEI ORĂȘTIEI“

De departe.

Nu-mi ajunge numai vorbe
Înșirate rînd pe rînd,
Aș mai vrea căte-o privire
Să-mi arunci din cînd în cînd.

Nu-mi ajunge sărutarea
Ce-mi trimiți tot prin condeiu,
Eu o vreau mai de aproape
Când me uit în ochii tăi!

Si nimica nu-mi ajunge
Prin scrisori ori-cât de lungi!
O să viu dar lângă tine
Doar mi-ajunge-va atunci...

Cornelia din Moldova.

La obor.

Ca o idee nouă, care în trecerea ei prin lume stîrnește polemici, discuții, — trece tramvaiul electric, stîrnind praful și gunoaiele din drum.

— He ps! ps! n'auzi? ăla cu tramvaiul

As! e mai surd ca un administrator de ziar când ii ceri parale. Aștept alt vagon... Si-i cald de par'că s'a mutat Ecuatorul la București! Trece o saca stropitoare. Un pui de țigan mic, negru, cu o cămașă care abia îi acopere pieptul și coastele, urmărește sacaua de-aproape: își sumete cămeșa în față până la gât, o ține cu bărbia, și pe când raze de apă îl stropesc de sus până jos, el pleșcăsește cu amândouă mâinile pe piept și pe pântec, rînjind, cu limba 'ntre dinți, ca un drăcșor tericit...

Stîrñind și hruind sosește alt vagon. Trec pe platforma din față. Un vardist se urcă și stă 'n dreptu meu. Il întreb:

— Ce te-ai așezat înaintea mea?... ești de sticla?

— Nu... sunt dă noapte.

Ce era să-mi pun mintea c'un om de noapte? 'Mi-am făcut cruce ca de »ucișă« și am tăcut.

la noi hăi dedeam thotdauna căthe o mână de earbă la două zile... hăl îngrijea nevasta ca phe un copil: calu, muncea cu noi, dhormea cu noi, răbdă cu noi, trăia ca 'n familie și bun, și bland..

Să vedem cum umblă...

Incalec puiul țiganului, dar cumpărătorul hazliu zice:

— Să nu sboare cu telegaru.

— Nu nu, face țiganul înduioșat; că nu phoate; e mic băiathu, mânca-l-ăs!

Calul poticnește cățiva pași înainte, se oprește ear', se cumpenește dintr'un picior într'altul. Țiganu-l laudă:

— The uită... un cophil phoate să-l mîne.

— Bine, bine, da-i slab al dracului...

— Slab dă muncă, boherule, c'aveam de gând s'arăm niște cîmpii cu el.

— E, și-ati arat?

— Da dhă unde, conhașule.. de gând ham havut noi, da n'am havut plug, și fără plug, mai bine the lipsești de thoată harathura...

— Ia să-l pui la căruță!

Il pun la căruță unui Român și hăi! calul nici nu se îndură să se miște; însă țiganu strigă mereu cătră dănciucul din căruță:

Treburi bisericești.

— *Tractul protopresbiteral gr.-or. al Orăștiei* —
(Urmare din nr. 12).
Edificiile bisericești.

Cât pentru edificiile bisericilor, în anul 1896 s'a reparat biserică din Vaideu, — s'a primit un ajutor de 150 fl. din fondul bisericilor, ca să se repareze biserică din Gelmar, s'a dat în întreprindere zidirea bisericii din Beriu, prin licitație publică, și contractul de lucru s'a și aprobat, și s'au luat măsurile de lipsă, ca să se zidească și o biserică nouă în Ludești. Numai în Dâncul-mare, unde de atâția ani se fine serviciul divin în școală, nu am putut ajunge la nici un rezultat! Si astă tot din cauza, că 'mi-a fost peste putință a petrece timp mai mult prin parochii.

Precum se vede chiar și numai din acest raport, vor trebui să fie atintite privirile fitoitorului protopresbiter și asupra acestor zidiri și a celor ce sunt mai mult mine, decât case pentru serviciul divin, și se cere o viață întreagă, o muncă colosală și încordată, ca să poată aduce și în respectul acesta tractul în starea cuvenită.

Averile bisericești.

Referitor la partea economică și a averilor bisericilor, de astă-dată nu pot face raport detaliat, căci din parochiile Bînțiști, Sărăcseu, Simeria, Dâncul-mic, Acmar, Toltia, Petreni, lipsesc rațiocinile de pe mai mulți ani, și cu toate reclamațiile nu le-am primit până acum.

Constat însă că malversațiuni în averile singuraticelor biserică nu s'au întâmplat, și e mai mult o lenevire ori un obiceiu rău de a amâna pregătirea rațiocinilor, decât intenționarea de a prăpădi poate averea bisericii. Sunt, ce e drept, și niște arătări în privința aceasta din Bînțiști, Sărăcseu și Vaidei, dar' numai după cercetările ce se vor face, se va aduce lumină în cauza.

Executarea concluzelor sinodale.

Concluzele aduse de sinodul protopresbiteral din 1895 s'au aprobat toate, și anume s'a aprobat aruncul pentru mobilierul cancelariei, aruncul pentru contribuirea cu suma de 970 la zidirea casei protopresbiterale.

Suma pentru cancelarie s'a încassat și s'a și procurat mobilierul de lipsă, cum vezi binevoi a vedea din rațiocinul de pe 1895, aruncat de comitetul protopresbiteral, însă suma de 970 fl. nu s'a încassat întreagă, desă eram datori să o încasăm în 1895 și 1896.

Banii încasăți sunt depuși la institutul «Ardeleana», și la locul seu mă rog ca onorabil sinod să autorizeze pe oficiul protopresbiteral ca să încaszeze și restanța în 1897.

— Tine-l mool nu-i da drumul dintr-o dată... ține-l moo! ca ruphe caruța!

Ea' din partea cealaltă a căruței împing țiganii pe furiș căt pot. Căruța se urnește din loc puțin și calul, de voe de nevoie, trebuie să facă doi-trei pași înainte...

Tiganul speriat:

— Nu hîl mină thare phuiule, că nu hîl mai prindem căt lumea când o ruphe-o la fugă!

Românul vede pe cei cari împing...

— Da ăia de ce 'mping acolo?

— Baa nu, boherule, nu 'mpinghe nimeni; nu the huiți, 'i-am pus să ţie de căruță să nu fugă calu cu ea, că prea il thare mînă bhăiatu.

— Las' să mîne, bre; ce dracu!

— Da 'mi-e să nu strice căruța când s'o hopîntă odathă...

— Las' că —

Dar' p'un țigan de după căruță il ia gura pe dinainte:

— Știi ce, boherule! mai bine plătestă un haldămaș că tragem noi căruța cu cal cu tot!

Românul se face că n'aude.. Dânciucul supărat începe să zgândăre cu bătu; mărtoaga desnădăjduită își adună toate puterile, și svîrle odată! însă puterile o părăsesc pe la jumătatea svîrlituriei și picioarele-i rămân în căruță.. Țiganii se repedă: doi la piept, doi la pântece, unu la coadă, smucesc, trag... bălanu-i în picioare.

Fundațiunea cercuală.

Referitor la fundațiunea cercului Orăștie, care se află ca deposit fructifer la V. consistor, sinodul protopresbiteral din 1895 decisese ca să roage V. consistor a o da în administrarea protopresbiterului.

In actual de donațiune se cuprinde dispozitia, că fundațiunea are să se administreze de către Episcopul din Sibiu, acum consistorul archidiocesan și pe această basă consistorul nu a putut extrauda fundațiunea, care la finea anului 1895 a fost de 1219 fl. 50 cr., ci a hotărît ca să se pună în lucrare dispoziția întemeietorilor, excludând și concurs pentru un stipendiu de 50 fl. pentru fi de ai tractului.

La concurs s'a prezentat numai o petiție a unui tinér, care avea calcul numai suficient, și pe baza actului fundațional nu 'i-s'a putut vota, cerându-se să aibă calcul «bun». Găsindu-se un atare tinér, se poate cere stiplui și consistorul îl va și vota fără nici o greutate. (Va urma).

Lupta pentru Crete.

3 Aprilie. Stările de lucruri se înrăutătesc. Până acum numai Grecii și Turcii se hărtiau, acum și puterile europene măresc pricina, că se mestecă și ele în luptă, și anume apărând pe Turci prin focuri descărcate ploaie asupra creștinilor răsculați, și a Grecilor.

Admirali au cerut dela guverne să mai trimită fiecare căte 600 soldați, spre întărirea lor. Austria și Germania au declarat că nu mai trimit! Celelalte puteri încă poate nu vor mai trimite.

E bătătoare la ochi purtarea Bulgariei față de România. Se știe că Bulgaria a scăpat din jug turcesc în urma războiului rusoturc, pe care numai întrevenirea României l-a dus la capătul bun la care a ieșit, de arii fost Turcii bătuți. Si azi în Bulgaria se duce o agitație foarte desfrânată contra României, din care se vede că răvnesc la Dobrogea. Chiar foile guvernului atacă România, par că ar vrea să o provoace!

4 Aprilie. Guvernatorul Cretei a fost numit principale Nicolae, fiul Regelui Greciei!

In Viena se crede că în Crete s'ar putea face pace, dacă Turcii și-ar retrage trupele (adeca acum Turcii, mai nainte ziceau că dacă Grecii; se îndreaptă spre mai bine diplomații) și ar lăsa pe puteri să facă apoi ele răndăla. Dar' totuși numai... dacă —

Din Larissa se telegrafează că principale George, comandanțul trupelor grecești, ar fi

zis în fața primarului de-acolo, ca răspuns la o vorbire ce 'i-a ținut, că nici după aliperea Cretei la Grecia nu va fi pace, că atunci Grecia va trebui să elibereze și Macedonia de sub jugul păgân al Turcilor.

Papa dela Roma a trimis 10.000 franci pentru creștinii ce suferă în Crete.

5 Aprilie. Se crede că între Turcia și Grecia va urma o împăcare pacnică, cu învoieala că Crete s'ă capete neatîrnarea, sub conducerea principelui George, fiul Regelui Greciei, plătind Turciei 2-3 milioane de franci anual ca tribut, sau odată pentru totdeauna 30-40 milioane. Atunci Turcii și-ar retrage trupele, ea' răsculați ar depune armele.

In Petersburg însă se ține de neîncunjurat războiul.

6 Aprilie. Secretarul ministerial de externe al Angliei, în o vorbire a sa a declarat, cunoscând bine stările de lucruri, că: „Norii pe boltă politică, se îngăduind tot mai mult!... Adeca' primejdia se apropie.

Turcia pare aplicată a'-și retrage toate trupele din Crete, a o părăsi oarecum insula astă ce-i face atâtea gânduri și neplăceri.

Un nou număr de corăbii engleze au primit poruncă să plece, trecând prin strâmtoarele dela Gibraltar, în Marea-Meditană.

De pe-o corabie italiană, 7 soldați au deservit ca să treacă în tabăra răsculaților ori a Grecilor. Au fost însă prinși și duși înăpoi. Dovadă cu ce înimă luptă soldații creștini duși de »politica« să apere pe — păgâni.

7 Aprilie. Pe ieri, 6 Aprilie, zi de mare sărbătoare națională pentru Greci, s'a așteptat declararea războiului contra Turciei. In palatul ministerial turcesc se aștepta cu mare iritație această zi, în care se ținea că Grecii vor desfășura steagul luptei pentru neatîrnare!

Curzon, secretarul de stat englez, a întrebat în dietă, cum de pe uscat în Crete toate statele au trimis soldați de au format laolaltă paza europeană, numai Germania nu a trimis și nu trimite?

Un nou corp de armătură turcesc se mobilizează, trimițându-se jumătate la hotarele Tesaliei, jumătate spre Ianina. Ministrul de război prin contract a lăsat să se aducă 1600 cai din Ungaria pentru oaste.

8 Aprilie. Nimic deosebit. Sărbătoarea națională grecească a trecut fără a provoca tulburări. Puterile au hotărât încungurarea portului Pireu al însăși capitalei grecești Atena, dar' au amânat începerea, ca nu cumva în

înflăcărarea sărbătorii, Grecii să facă vreun pas desnădăjduit! În Creta nici sărbarea n'a putut împedeca măcelurile. S'au uramat cu aceeași cruzime.

*
9 Aprilie. Stările se încoardă tot mai mult, deși îsbucnirea încă întârzie. Grămadirea de trupe turcești la locul primejdiei e aproape încheiată. Deja 108 batailloane sunt concentrate, dând la olaltă 113,000 puști, 27,000 călăreți și 252 tunuri. Puterile nu mai au putere; nu să mai înțeleg. Acum o — dau pe coardă că »asupra aceluia va cădea toată răspunderea, care va provoca războiul« — ca și cum astă ar putea fi și altfel! —

CORESPONDENȚĂ

Câmpuri, 8 Aprilie 1897.

Domnule Redactor,

Marți în 18/30 Martie c. s'a ținut sinodul protopresbiteral al tractului Iliei. Din datele statistice amintesc, că sunt 19 parochi și 1 capelan în tract. Familii peste tot sunt 4714. Pe lângă 163 căsătorii bis. au mai fost și 12 căsătorii numai civile.

Concubinați au fost: 46 părechi. Aci se arată o creștere față de anul trecut. La nașteri a rezultat o creștere față de anul trecut cu 199, ea' la moarte o creștere de 40 casuri.

Din raportul școlar a reesit că sistemearea salarilor învechitorescă stă... tot ca anul trecut! Din partea unor comune s'a cerut ajutor dela stat pentru întregirea salarilor învechitorescă, acest ajutor divergează dela 17-40 fl. Le-a dat statul, pe lângă căte și mai căde adevărîte făcute ungurește, sau traduse așa, dar' și puținul ajutor la fiecare suplicant s'a dat numai condiționat. La unii numai pe un timp oare-care, la alții numai până funcțează cutare învechitor și a.

Invățători definitivi în tract avem numai 11; provizori 22. Copii de cercetă școală de toate zilele sunt 2756 și au cercetă școală dintre acestia 1796. Aici încă se arată o creștere față de anul trecut.

Tractul nu are nici o avere, de aceea nici de rațiocinare nu poate fi vorba.

Insemn propunerea dlui I. Olariu, că adeca' pe viitor comunele cari acum sunt vacante de preoți, să nu se mai întregească, ci să se afilieze pe viitor la comunele învecinate, deoarece e de dorit ca soartea preoților să se întâmplă și-așa, căci decat să fie mulți preoți și toți săraci, mai bine să fie mai puțini și

opreasă, să drumu și mai iute... Salohorii lucrători, se reped cu lemne s'o impede... unul reușește să închidă aburii și, găfăind, abia-abia se oprește mașina.

Petre, leșinat atîrnă sus... Scara fărămată... Trebuie să-l dea jos, să învîrtească de roatele mașinei înapoi, și, numai astfel, desfășurându-îse bluza, să cadă jos... Peste trei sute de lucrători sunt adunați sub cauzangiu... în mânile în sus să-l prindă... Acu încă învîrtită: cade! Mânile primesc și pun jos leșinatul. Si pe când unii aleargă după oțet, alții după doctor, după procuror, să constate moartea; ea' alții spăimântă, aduc trăsura să-l ducă la morgă, — el deșteptat de căzătură, se scoală și palid, cu ochii încă umezi de spaimă, șovăind, zice:

— De, mă... 'mi plesniră nădragii...

Vasile Pop.

Virtutea femeii.

— Adeverata virtute a femeii, ese la iveau totdeauna în lipsă, în miserie. Mulți oameni de inimă se însuflețesc pentru ea fiind gata să o îmbrace în mătasă, în catifea, dar' când au ajuns să o îmbrace, atunci virtutea — nu mai el..

*
— Femeile mai întâiu stiu aceea că sunt frumoase; mai în aiu învăță că sunt tari, și mai întâiu experiază că sunt — slabe. Ce privește uitarea, cel dintâi lucru ce-l uită, e, că sunt de bîtrâne... Stimați această slabiciune a femeii.

Petre Căzangiu.

(Din fabrică).

Huruie și se cutremură toată fabrica de grozava putere a mașinei.

Transmisionul, dela înălțimea lui amețitoare pune 'n mișcare toate mașinile din atelier. E Luni... lucrătorii par tot atât de obosită ca la sfîrșitul septembriei; însă dator, căci meșterul, om mic la trup și la suflet, se plimbă de colo până colo și 'n asuzitorul sgomot de mașine, ceartă lucrătorii și 'nghioldește ucenicii... Acum a pocnit ceva... Ce-i? O curea... Niște cazangi s'a apucat

să taie tabla de fier (tablă groasă de doi centimetri), și de grozava 'ncordare a foarfecii, a căzut cureaua.

— Petre, la cureală strigă mesterul.

Petre, un cașangiu c'o bluză lungă, cumperată de curând, se duce cu încă doi, aduce o scară subțire, lungă de vre-o șepte metri, o razimă de transmisionul al mare, și să urcă să pue cureaua. Cureaua-i lată, groasă, grea... trebuie ridicată cu amândouă mâinile... Unul de jos, și strigă:

— Vezi să nu te-apuce transmisionu să bluză!...

El nu mai audă; toată gândirea lui e: cum să pue cureaua, fără să se primejdusească vieță... Acum o ridică și ca s'o poată pune dintr-o dată, mai urcă o treaptă. Genunchii îndoînți ating de transmision, dar' când dă să 'mpingă cureaua pe roată, simte că'l trage ceva de bluză.

E apucat! Zăpăcit să se s'acațe de grinzelile podului... n'ajunge... bluza il trage 'n jos... să se se 'nfigă cu mânile 'n capetele scării... se opințește 'n picioare... pieptu-i atinge de scară... desnădăjduit se opințește înc'odată, cu atâta putere, încă scara se rupe sub apăsarea lui și cade. Căzangiu, lipsit de sprigini, se leagă o clipă și, luat în rotirea transmisionului, învîrtit pe sus, lovește cu picioarele grinzelile podului: poc-poc! pleosc! Din toate părțile strigăte: oprește! opriți mașina!

mai bine plătiți. Această reducere este a seținea în vedere și pentru comunele cari sunt slabe, și vor deveni vacante în viitor.

S-a mai tăcut propunere, tot de dl Olariu că deoarece sedurile de cununii ale protopresbiterilor s-au sters, și astfel li-s-au redus venitul, să se facă repartiție pe credințioșii tractului de toată familia încă 10 cr., și computându-se aici și cercalatul în sumă de 5 cr. de familie, și pe lângă această încă 10 cr. menți pentru înființarea unui fond al tractului, cu totul se vin de toată familia 25 cr.

In fine s'a ales pe un period nou de trei ani comitetul și epitropia protopresbiterală.

Ioan Budoiu, preot.

Pe mare!

In luna trecută o mare corabie neguțătoarească, „Southampton”, ajunsă de furtună pe mare, a fost încercată de valuri. Abia puțini au mai scăpat cu viață. Cei scăpați au ajuns prin 2 Aprilie în portul dela Havre. Multime mare de lume curioasă i-a împresurat, ca să audă ce spun despre ce au pătit, Scene care de care mai multătoare se urmăru: părinți, fiu, soții și rude de ale celor scăpați și îmbrățișau plângând de bucurie altii și frângau mâinile de desnădăjduire văzând că ai lor așteptați nu reîntorc... Cei scăpați însă, nu mai arătau nici o bucurie de revedere, nu erau în stare să mai zimbească macar: suferințele grozave ce le-au îndurat în primejdie, i-au înmormurit; priviau pe ai lor cu ochi reci, indiferenți și pe toată lumea din jurul lor! Un subcăpităn încă era între ei. Impresurat cu întrebări, răspundea scurt de tot.

— Am fost 70 pe corabie; intre cari 12 călătoare.

— Si cât s'a încercat?

— Cincizeci și patru. Am avut 8 luntrii de măntuire. Patru însă cum le-am slobozit în apă, au fost isbite de corabie, că toate fărâm s'au făcut! O, era grozav de furioasă mare! Nenorocirea s'a întâmplat într'a 7-a, seara. Venia apa, venia, venia! Înzadar ne-am fi încercat să ne impotrivim ei. Era peste putință. Creșteau valurile cât casele și se goneau unele pe altele înspre noi, în chip fioros.

— Si a fost spaimă, mare?

— Din contră, cu o linie uimitoare se purtau toți. Pe la 10 seara, căpitanul Iaqueneau ne-a provocat să sărim în luntrile de măntuire. Elementele turbate biruiau. Călătorii treceră în luntri. După ei noi. Căpitanul în cea mai din urmă; eu în cea de lângă a lui. Si îndată după asta, corabia uriașă se scufundă cu o repezicune uimitoare! Dacă numai 2 minute întârziu poruncă căpitanului, nu mai era măntuire! Si de atunci nu mai știu nimic nici despre corabie, nici despre celelalte luntri! — Ce-am suferit de-aci încolo e oribil. Două zile și 2 nopți am stat pe apă, după liniștirea mării, în teamă și desperare. Nici un semn de care să aninam o rază de speranță de ajutor. In ziua a treia toți eram istovită de foame, de oboseală, și de iritația continuă. Aveam hrană puțină, și eu dam dintr-oasă cu săracenie mare, numai că să nu moară de foame, căci nu știu că va trebui să ne lungim viața de chinuri, și să avem căt de căt cu ce o mai hrăn... Curios de tot era aceea, ce noi vedeam înaintea noastră în zilele acestea de suferință, îngropăți între norii cerului și oglinda uriașă a apei. Într-o zi ne-am trezit că totul în jurul nostru e numai halucinație, o lume și o viață ca în vis. Fiecare privia cu ochi ca de sticla și vedea în aer, și mai ales între norii cerului, fel și fel de arătări bizare. Unii credeau că's în teatru: aplaudau pe teatraliste și le trimiteau sărutări pe vîrful degetelor. Norii, în chip miraculos, se formau pentru ochii fiecăruia în altfel de chipuri de ființe, care intrec ori-ce închipuire. Eu însumi, deși eram în toată firea, sămăcăt curat pe cer forma unei femei frumoase care-i deschidea brațele spre mine. De spaimă, de foame, de atâtă încordare, mulți au fost zguduiți în toată ființă lor. Picard, unul dintre oamenii nostri de serviciu, a nebunit cel dințău. Urla, blâstema, se isbia, căt a trebuit să-l legăm. Bietul încă pe corabie își rupsese o mână, și acum trebuia să sufere greu și din pricina ranei. Într-o clipă, când nu l-am sămăcat, și-a scos el cum a putut mâna din legătură și a sărit în mare! În dimineață următoare erau deja șepte nebuni în lunte! Era ziua a patra că rătăceam pe apă. Venia un vapor; i-am făcut semne desparte să vie spre noi; s'a dus mai departe. Setea ne omora. Ah, cine nu știe ce e setea și nesomnul, nu știe ce e chinul în lume! Zgriburind de frig, vineți, îngenunchiați rugam pe D-zcu să dea ploaie, și ce bucurie am avut când o ploaie cu grindină s'a descărcat

asupra mării: nu ne dureau loviturile ei, ci lacomi și adunam în pumni picuri și petricele și le sorbeam. Mai târziu am trebuit să bem apă de mare, rea și bolnavitoare... Am suferit că am împetrît! Nu vă mirați că nu ne mai putem nici bucura de scăpare și de revederea voastră.

NOUTĂȚI

M. S. Împăratul nostru pleacă în 25 Aprilie la Petersburg spre a face vizită Tatului Rușilor. Va ajunge în capitala muscătăescă la 27 Aprilie. În 29 Aprilie se întoarce însă la Viena peste Berlin, unde va avea o întrevadere cu M. Sa Împărat Germanie.

Episcopul Lugojuului, Il. S. Dr. Demetru Radu, va fi sănătă întră Episcop la Blaj în Dumineca Tomii, car' în Dumineca următoare nou sănătă Episcop va fi instalat în scaun la Lugoj, cu pompa cuvenită.

Deputați sinodali. Dumineca trecută s'au făcut, la locurile lor, scrutiniile pentru alegerile de deputați în sinodul archiepiscopal din Sibiu: Virgil Oniț, director gimn. și Ioan Popa, profesor; la Sibiu: Partenie Cosma și I. A. de Preda; la Ilia: August A. Nicoară și Victor Tordășianu; la Deva: Dr. Ioan Mihăi și Iosif de Orbona; la Geoagiu: Petru Pipo și Ioan Moja; la Hațeg: Ambroșiu Bârsan și George Dănilă

„Cassa de păstrare din Mercurea”, despre a cărei adunare generală de constituire am scris în numărul trecut, are în fruntea sa următoarea conducere: Președinte al Direcției dl protopresbiter I. Droc; vicepreședinte Ioan Macelar, proprietar; director executiv al cassei Aurel P. Barcianu (Orăștie); secretar: Ioan Nicoară, inv.; cassar: Danil Stroia, proprietar.

Membri în Direcție au fost aleși domnii Demetru Comșa, prof. (Sibiu); D. Vulcu (Săliște), Ilie Macelar (Guraia), Dumitru Panfiloiu (Jina); ear' în comitetul de supraveghere dnii Const. Herta (Săliște), Ilie Dobrota (Poliană), Dem. Munthiu (Reciu).

Eșit din temniță. Dl Simeon Dandea din Bucium-sat, a esit în 24 Martie din temniță din M.-Oșorhei, împlinindu-și osânda de 6 luni croită pentru »agitare« și »lesă Maiestate«. În 18 Martie a. c. a fost adus la tribunalul din Alba-Iulia la peractarea finală pentru »agitare« și »demonstrație«, pentru care ear' l-au înconjurat cu o lundă temniță ordinată, ca să poată spune că a stat în temnițele ungurești și în miia întâia de ani și în două a Ungurilor... Ajuns acasă în 25 Martie noaptea, a fost așteptat de 4 gendarmi, dar' cu toate pregătirile lor, a fost bine primit, căci mai mulți amici și rude au mers până la Meteș în calea lui, ear' în Bucium-sat a fost așteptat de vreo 3 grupuri de oameni, deși era noaptea pe la 10 ore, și toți și urau să trăiescă dimpreună cu scumpa familie!

Mușcată de căni. O femeie din Pricaz, plecând Marți dimineața cu lapte și ouă spre oraș, în câmp vre-o 4 căni de sat i-au eşit în drum, s'au aruncat la ea, au trântit-o jos și au mușcat-o de pulpile picioarelor, și de nu erau în apropiere alte femei ce au alertat cu pietri și-au fugărit căni, biata nenoșocită era în mare primejdie.

Censură de avocat. Dl Dr. Ioan Moșoiu, candidat de avocat, doctor în drepturi și științele politice, a făcut înaintea Tablei regești din Tîrgu-Mureșul, censura cu succesiune eminent. Felicitările noastre!

Trecerea peste Murăș pe la Geoagiu, este ear împedecată de-o septembă, din pricina răvășării apei peste termi.

Convenire socială cu dans în Dobra, se va jucea Marți în 27 Aprilie st. n. în hotelul »La Husariu«. Prețul de intrare: de persoană 1 fl., de familie 2 fl. Venitul curat e destinat în favorul »Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedoarei«. Pentru suprasolviri se va aduce mulțumită publică pe cale ziaristică. Începutul la 8 $\frac{1}{2}$ ore seara Comitetul arangiator: Regina Dragomir, Victoria Leșnican, Lucreția Criste, Elisaveta Petroviciu.

Preot contra postului. Ni se împărtășește condamnabilul fapt, că preotul din Fărcădin (lângă Hațeg) la târgul de septembă, în septembă trecută la Hațeg, văzând că vînătorii de pește nu-i dau peștele cu prețul dorit de dânsul, a început în gură mare în

târg a striga oamenilor să meargă să cumperi carne și să mânce, la ce pește, care e săcru de nu-i vrednic, etc! — Încăt au trebuit femeile vînătorii și oamenii să-l înfrunte pentru astfel de îndemnuri ce el, ca sătă bisericescă, le dă poporului, de a călă aducă sănătă obiceiul al postului.

„Nenorocire”. Ni se scrie din Pui: »Dl Réthi inspectorul de școală dela Deva, umbărând săptămâna trecută pela Sălașul-de-Sus în treaba școlii de stat, coborind pe treptele școlii de acum, o alunecat și a căzut aşa de bine, că și-a vătămat greu umărul și obrazul, către să stea acum în casă. »Hunyad povestind întâmplarea, îi zice „O... norocire“. Noi însă mai mult credem că a fost voia lui D-zeu! Românii de pe aici zic și ei că a fost norocire, dar' pentru altceva a fost, norocire...«

Greșală de tipar. În corespondență din Petroșeni publicată în numărul nostru trecut, în sirul al 8-lea dela urmă, e și cetățenii astfel: »a primit (adecă dl Sandru) 5 fl., și nu »am primit«...

Notă Literară.

A sta în legătură cu librăria-editoare a lui Carol Müller din București, este pentru iubitorii de învățătură și desfășare în literatură, un noroc! Harnicul editor al »Bibliotecii pentru toți« face adevărate surprinderi și bucurii cetitorilor sei! O astfel de surprindere plăcută am avut mai săptămâna trecută primind cele din urmă trei volume ale »Bibliotecii pentru toți«, și anume:

Nr. 16-17, »Iubire«, cele mai nove poezii, foarte bune, ale poetului Vlahuță edate anul trecut și publicate acum și în »Biblioteca pentru toți«.

Nr. 18, »Fleacuri«, novelete, schițe și amintiri duioase de Vasile Pop, un literat de spirit, esit la iveauă mai ales prin revista »Viața« a lui Vlahuță (acum închisă). Își dă lucrările ușorul titlu »Fleacuri«, dar' »fleacuri« d-sale sunt fleacuri foarte plăcute, pline de haz. Cetitorii nostri se pot încredința despre asta din bucata »La Obor« (tîrg) și P. Cazangiu! pe care le reproducem în foia noastră de azi, drept muștră.

Nr. 19, »Robia Pelesului«, un nou volum scris de M. Sa Regina României ascunsă sub poeticul nume de Carmen Sylva. Volumul, provăzut cu portretul M. Sale Reginei, are un titlu executat artistic, foarte drăguț. E o podobă frumoasă pe masa ori-care alt număr din această prețioasă publicație, procura pentru fleacul de preț de 16 cr. Ca cuprins volumul e personificarea poetică a sălbătecului îsvor de munte Peles, atât de îndrăgit de regina poetă, și cu care atâtă îi place să stee de vorbă, preamarindu-l, precum a făcut-o și în admirabilele povești edate sub numele lui, »Povestile Pelesului«. Rugăm pe cetitorii nostri să grăbească și să procure aceste cărticele, căci nu se vor căi de banii dați pe ele!

Se pot avea dela ori-care librărie românească, — ear' în Orăștie dela librăriul H. Graef.

REGULAMENTE COMITATENSE

Regulamentul despre edificări în comunele mari și mici din comitatul Hunedoarei.

Partea II.

Cap IV.

Despre înăduința de zidire și despre purcederea autorităților (mai mariilor) în privința aceasta.

§. 30. Autoritățile de instanță I (fisogăbirale) au drept față de cel-ce zidește, la plată ce le e statorită prin regulament pentru eșirea la fața locului.

§. 31. Recursul înaintat în caz de tăgăduire a înăduinței de zidit, protopreitorul (fisogăbirul) are să-l înainteze, însotit de rugarea și protocolul luat, la instanța a două, ear' aceasta are să aducă hotărire pe recurs în cel mult 8 zile.

Cel-ce a înaintat cererea, are să fie înștiințat în formă de sentință, despre hotărirea ce s'a adus; în caz că vecinii au ridicat excepție ori gravamine, au să fie și ei înștiințați despre acea hotărire. Rugarea, cu toate adusele sale, să înapoiază dela instanța a II-a protopreitorului, care apoi, în caz că înăduința s'a dat, o păstrează în archiv.

§. 32. Dacă gravaminele (nemulțumirile) ridicate de vecini sunt de natură privată, și

pe cale pacinică nu reușește împăcarea lor respectivii (vecinii) sunt a să îndrumă pe calea legii pentru validitatea (căștigarea) dreptului lor.

Dar' înăduința de zidire, e a să da, dacă din punct de vedere administrativ nu este nici o altă pedeckă în înțelesul acestui regulament; să dă însă cu observarea că ziditorul poate începe zidirea numai pe răspunderea proprie și urmările ce ar putea veni nante (prin proces) în decursul zidirii, il privesc numai pe el.

§. 34. Rugările pentru zidiri de fabrici, de lucrătoare provăzute cu cămine (de încălzit) mai mari, de biserici și școli, sunt a să înainte la protopreitor provăzute cu planul (desemnul) zidirii în 2 exemplare. Planurile sunt a să pregăti potrivit prescrișorilor §-lui 28, și se vor manipula conform prescrișorilor de acolo. Protopreitorul e dator a înainta rugarea, dimpreună cu planurile, în timp de 3 zile dela primirea lor, la oficiul de arhitectură (al zidirilor publice) pentru a-și da părerea de specialist.

Oficiul de arhitectură e la rîndul seu dator a-și da părerea în timp de 15 zile dela primire, înapoiind protopreitorului, toate scrisorile după care, protopreitorul punând în timp de 3 zile termin de eșire la fața locului, aduce hotărirea de instanță întâie, înăind în vedere condițiile prescrise în paragrafi de mai înainte și peractarea.

Zidirea nu se poate începe până nu s'a dat înăduința legală. (Va urma).

Rugăm cetitorii totdeauna înseratele de pe pagina din urmă a foii!

AMICITIE — DISTRACȚIE

Eremițul Hincu... Dar' bine, ce ne-am înțeles? Că vom desgropa din amintirile strângărești a vietii de internață, — și mata acum haid' cu filosofii asupra.. fetelor! Dar' de asta ne spărgeam noi acolo capul când era vorbă de fete?

Lui Amicus II. Pe cale spirituală se o simt? As! Nicu nu putem presupune așa ceva, ear' pentru de-a o mai și simți, trebuie ca baterile electro-motorice se funcționeze... Până-i fi te invidiez că tu poți, eu — nu mai pot!.. Numai par că bine nu ți-am pus eu în Nr. 5, că ai dreptul? Amicus.

FEL DE FEL

Lătiai!

Bărbatul: Ce frumoasă ești aici, dragă...

Doamna (năcăjătă pentru cuvântul așa): Să te cumește... ai fost, ieri —

Un autor valon, năcăjăit rău pe femei, el știe pentru ce, scrie într-o lucrare a sa:

Femeea se răsfăță în brațele unuia; ochii îi privesc în același timp cu necredință pe altul; în inimă poartă pe al treilea; hei, oare pe cine poate iubi o femeie numai pe unul? — (Vorba asta e sigur exagerată făță de cele mai multe dintre femei, dar' pe unele de cele »fes

Florărie mare în Deva!

Cultivare artificială de flori!

Buchete și cununi!

Adresa de telegramă și telefon:
„Florăria Zseleznyi, Déva”.

Aduc la cunoștință stimatilor amatori de flori, că mi-am provăzut bogat stabilimentul meu, cu tot felul de flori și plante de Sud. Legăturile mele întinse cu stabilimente din afară de patrie, mă pun în plăcuta poziție a putea servi publicului flori cu prețurile cele mai favorabile.

Servesc on. p. cu tot felul de buchete și cununi, pregătite de mine, ca buchete de nuntă, mackart, de pept, etc., cununi de morminte etc.

Comandele le efectuesc îndată! Ori ce comandă mare o gât în 2—3 ore.

Primesc executarea de ori ce fel de împodobiri cu flori și plante de ale mele, precum împodobire de saloane, sale cu palme și alte plante, mese cu flori etc.

Acum de Paști servesc cu flori admirabile tăiate din grădina proprie.

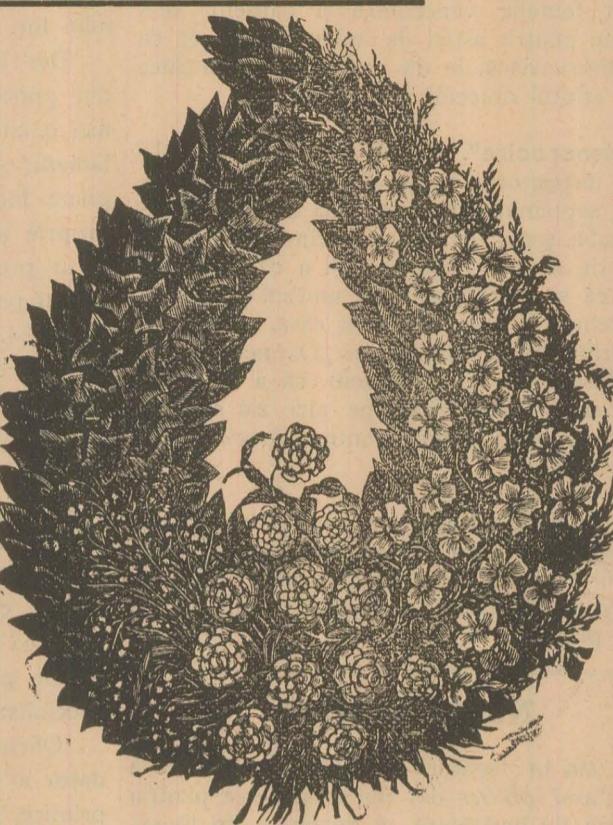
Am deposit mare de buchete, manchetă de buchete, aduse acum de curând! — Pun la dorință pantlici la buchete, cu inscripții după plac! — Eată câteva din multele soiuri de flori cu cari pot servi: »Begonia rex», 6 specii, dela 8 cr. până la 70 cr. firul; »Tradescantia» în 3 colori dela 25—50 cr.; »Hibiscus» roșu închis, 45—1 fl. 50; »Iustitia» 3 soiuri, 40 cr.—3 fl.; »Efaf» englez și obicinuit, cu foi mari, 25—40 cr.; »Palmi», 8 soiuri, 2—10 fl.; »Apolandra» verde și galbenă, admirabilă, 80 cr.—2 fl.; »Filiodentra» 1 fl.—3 fl. 50; »Aspilistra» 80 cr.—1 fl. 20; »Margareta» 10—50 cr.; »Eromis» 15 cr.—2 fl. 50; »Camelii» 1 fl. 50—2 fl.; »Aguba latimarginata» 35 cr.—2 fl. 50; »Aralia» 35—50 cr.; »Agobantus umbellatus», admirabilă flori albastre, 70 cr.—1 fl. 20; »Cineraria», albă, galbenă, 15—50 cr.; »Inca Pendula» 2 fl.—2 fl. 50; »Vanillia» foarte frumoase, 15—40 cr.; etc. etc. etc.!

Recomand îndeosebi cele peste 70 de soiuri de flori alese ce cultiv pentru sezonul dela 25 Aprilie până la finea lui August, vînzând căte 100 fire, în buchete cu 35—150 cr.

Rugându-mă pentru numeroase comande, semnez cu toată stima

Zseleznyi Ernő,
florar în Deva.

(201) 2—12

Vinurile gardenești

ale d-lui

IOSIF B. TEUTSCH

dela Sighișoara (în Transilvania)

și anume:

vinuri de masă, dessert și pentru fripturi

sunt peste tot locul cele mai plăcute!

În ORĂSTIE se pot căpăta la domnul

(202) 3—4

M. G. Zobel.

Cofetărie elegantă în Deva!

Am onoare a atrage atenția tuturor onoraților domni și dame cări cercetează Deva, asupra cofetăriei mele modern arangeată, și bogat provăzută cu prăjitură de tot felul; turtate, pentru nunți și sărbători, dela 1 fl. 50 cr. în sus; bomboane, dulcețuri, liqueruri de cele mai bune soiuri; vinuri de dessert, cu butelia și cu păharul; Cognac tot așa; cunoscutele bomboane Cugler etc. etc.

Rog pentru numeroasă cercetare a cofetăriei mele!

Carol Dobozi,

cofetar.

207 2—3

Strada principală (Palatul-, „Stiene“)

Etablissement pour Robes & Confection!

SCHUSTER SÁNDOR, ÎN DEVA

Strada principală (Föutcza) Palatul-, „Stiene“.

Croitorie pentru Dame.

Croitoreasă vieneză!

Execut tot felul de comande în specialitatea aceasta, pe lângă serviciu prompt, elegant și ieftin!

La comande prin postă e destul să se arate măsura spatelor hainei.

Mi-au sosit numai acum un număr bogat de stofe elegante, de cele mai noi, engleze, franceze și din patrie!

Tot felul de articoli de podoabe și toate cele aparținătoare lor, se află în depositul meu în toată vremea!

To illete întregi pot fi comandate la mine, și le pregătesc pe termen, din stofele mele, socotind făcerea lor foarte ieftină!

Fac în croitoria mea, haine pentru copii, și pelerine foarte drăgălașe!

ROG SĒ LUATI CUNOȘTINȚĂ DESPRE ACEASTA!

MARCHAND DE MODES!

SALON PENTRU PĂLĂRII, LA MODĂ, DE DAME!

Modistă vieneză!

Primesc ori ce fel de comande și de acest fel, pentru a pregăti din nou, a renoi ori a împodobi!

IEFTIN, CU GUST ȘI PROMPT!

(206) 2—4

Rog pentru numeroase cercetări și comande!

Cu toată stima

Schuster Sándor.

Pentru sezonul de primăvară și vară, am făcut cumpărarea în persoană la Viena.

Pentru sezonul de primăvară și vară, am făcut cumpărarea în persoană la Viena.

Cătră poporul român din comitatul Hunedoarei!

Din cele raportate de noi despre decursul Congregației din urmă a comitatului Hunedoarei, cetitorilor nostri le sunt cunoscute cele două lucruri mai mult jignitoare pentru noi:

1) că ministrul porunceste, aşa ca din se-nin, că comunele să îngrijască de repara-re şcoalelor de stat! Intrebăt pe ce lege se intemeiază când cere aşa ceva, a răspuns că pe §-ul 42 din legea școlară. Dar' acest §. prescrie apărat că comunele au să îngrijască numai de repararea şcoalelor comunale, nu a celor de stat;

2) că și comitatul nostru se alătură la cererea comitatului Zemplén, ca să se ceară înființarea unei episcopii gr.-cat. cu limbă maghiară, al cărei scop ascuns și meschin, l'am arătat în numărul trecut.

In contra acestor hotărîri ce isbesc în simțemintele marii obște românești a acestui comitat, și în numele căreia s-au adus, publicul românesc are nu numai dreptul, dar și datorinta, a-și ridica glasul seu!

In acest scop, ca publicul român să-și arate neplăcerea sa față de hotărîrea Congregației privitor la episcopia maghiară și față de porunca volnică a ministrului, — i-se adresează următorul apel:

Fraților!

Zi de zi loviturile date poporului român devin tot mai dese; a mai rămânea cu mânilor în sin sau a lăsa purtarea luptei în mâna cătorva fi, cât de aleși ai națiunii noastre, ear' marea massă a poporului să stee în nelucrare la o parte, aceasta ar însemna: perzarea sigură. Marea massă a poporului voim deci s'o mișcăm la luptă constituțională legală, în stil mare. Poporul însuși să se apere, să combată administrația și ocârmuirea terii de căte-ori este lovit.

Congregația unui comitat cu 93% Români, ca al nostru, ar fi să fie un fel de dietă a comitatului, în care interesele și binele poporului nostru pe teren material, cultural-social și politic, să fie ocrotit, ear' administrația ar fi să fie în slujba și spre binele poporului nostru român. Așa ar fi, dacă membrii congregației ar fi Români, aleși după voia liberă a poporului. Durere, nu e aşa; căci de o parte neprinciperea și slugărcia poporului, ici-coleală slăbiu-iunea conducătorilor sei, de altă parte gendarmeria, siluirea direcților unguri și vinarsul jidovesc, merg mână în mână și de regulă trântesc la părete ori-ce mișcare liberă în poporul nostru.

Prin siluire, corupțione și neprincipiere a ajuns congregația unui mare comitat românesc a fi în cea mai mare parte congregație maghiară, ear' Români, mai puțini la număr fiind, parte s'au săturat a-și băga mână tot în foc, parte au obosit și ei și astfel majoritatea ungurească devine tot mai cetezătoare și-și bate joc de tot ce e interes românesc.

Acestei stări rușinoase suntem hotărîti să-i punem o puternică stăvilă și să-i facem pe nemiloșii nostri tirani să ține socoteală — de sentimentele și interesele românești ale acestui comitat.

Stăvila e: conștiința națională a poporului român. Aceasta voim să rezistăm la luptă legală, pentru drepturile și interesele sale primejdioase! Dacă poporul ne va asculta, după zile rele, zile bune vor veni, căci soartea popoarelor e schimbăcioasă.

Şcoale de stat.

In congregația din urmă, ținută la 30 Martie acest an, să cetățeanul ordinație ministrului de culte și instrucție de sub nr. 2213/1897 p. prin care aproba în principiu cele 180, de mii fl. împrumut, votat în cárca poporului român, pentru susținerea zidirilor școalelor de stat curat maghiare, în comune curat românești.

Ministrul a respins recursul cătorva membri români ai congregației. Totodată răspunde acesteia, care a întrebăt, că în virtutea cărei legi cere ministrul, ca comunele să îngrijască de reparaturile școalelor de stat? — că în virtutea §-lui 42 din legea școlară; dar numai de reparaturi mici are să poarte grije, căci ministerul nu ar putea ține seamă de astfel de îndatoriri, cari sunt din fire mai mult administrative.

Ministrul calcă legea, căci acel §. îndatorește comunele față de școalele comunale, ear' nu și față de — școalele de stat.

Explicarea, ce ministrul i-o dă §-lui că reparaturile mici ar fi din fire — treburi administrative, e de o parte și greșită și siluită; de altă parte ministrul calcă constituția terii, căci după legea fundamentală a uniunii Transilvaniei cu Ungaria, — lege altcum adusă contra protestului și fără concursul poporului român ca majoritatea a Transilvaniei, — după art. de lege XLIII. din 1868 §. 2, »dreptul de a aduce, șterge și explică legi il are regele după lege încoronat și dieta terii, convocată după lege».

Nu are deci drept ministrul să explice §-ul 42 din legea școlară.

Indemnăm și rugăm deci poporul român să protesteze contra volnicei ordinării a ministrului de culte și instrucție și să pretindă sus și tare respectarea legii școlare §. 42; totodată să fie rugat a respecta constituția terii, §. 2 din legea uniunii 1868, pe care M. Sa Regele a jurat, că va respecta-o și va ținea, ca ea să fie respectată.

Ministrul să fie rugat să-și retragă ordinăriile.

Episcopia maghiară.

A doua hotărîre jignitoare, adusă în aceeași congregație este o lovitură de moarte, ce are în vedere stăpânirea sădee poporului român și slav, aliatul nostru.

Comitatul slav Zemplén, prin o adresă trimisă către toate comitatele, recercă pe aceste, ca fiecare comitat — adecătărea întreagă — să ceară dela guvernul terii și dietă, înființarea unei episcopii greco-unite — cu liturgie ungurească.

Vre-o 15—20 direcțori unguri, aleși cu voturi și în cercuri curat românești, au cetezat a aduce hotărîrea contra 3—4 Români, și a cere în numele comitatului înființarea unei episcopii gr.-unite — cu liturgie ungurească!

Acesta în comitatul Hunedoarei, cu 93% Români, 7% Unguri-nemți și Jidani la olaltă!

O groaznică, imorală și mare cursă ni-se pregătește. Să chiemăm dumnezeirea, sfintele altare ale moșilor nostri, ca să ne jungie romanitatea creștină, limba dulce și sonoră, — să ne închișăm și rugăm »Uram, könyörülj rajtunk« și să părăsim pe »Doamne miluește-ne!«

La vedere, dar' numai la vedere, biserică gr.-orientală nu e primejduită.

În faptă însă primejdia pentru amendouă bisericele ni aceeași. Dușmanul e însă destul de cuminte, ca să și împlânește securarea maghiară deocamdată numai la marginea românei, în părțile Sătmăreni, unde Români în partea apuseană s'au cam amestecat cu Slavii și căzând departe de tulpina lor puternică, și unii și alții, Români și Slavi, s'au cam ungurit. Ei vorbesc în parte numai ungurești, în parte rău românești și rău limba slavă.

Ar trebui acum în creerii munților carpați din părțile Sătmăreni și vecinătate ale Ungariei un sfredel, pentru-ca, îndată ce au reușit cu el în acele părți, să aplique alte 2 sfredeli, ale episcopiei greco-orientale și greco-catolice în Ardeal, prin Săcuime, unde trăesc peste 150 de mii de Români greco-orientali și gr.-cat., dintre cari mai toți vorbesc ungurești și în parte și-au uitat limba română, știu numai ungurești, se numesc însă »székely oláh«, români-săcășeni, și totdeauna protezează, dacă le zici că ei ar fi săcui ori unguri.

Eată primejdia în mărimea ei!

Greco-orientali și greco-catolici, toți Români să sărim deci în ajutorul fraților nostri Români și în ajutorul aliaților nostri Slavi, ca să nu fie înghițiti de mare turbată a maghiarismului cutropitor.

Rugăm deci întreg poporul român din comitat, inteligența îndeosebi, ca se protesteze după comune, fiecare deosebit, în frunte preotul, după el poporul, contra episcopiei gr.-cat.-maghiare!

Las' să afle cei de sus și lumea întreagă, că opinionea publică română e trează, se luptă fățu, bărbătește, și cum că e o minciună constituțională hotărîrea piticilor! Să știe lumea, că comitatul Hunedoarei este pentru vecii-vecilor leagănu și scutul poporului Român! Afie toți, că era adormirea naționale a trecut și că curentul sănătos al libertății naționale stă față în față cu ori-ce încercări de a ne desnaționaliza! Nu a putut acest comitat românesc să decadă în de-așa, ca însuși să se lăpede de liturgia dulce românească și să ceară pe seama fraților săi părăsiți și de jumătate pierduți îngroparea naționalităților române ori slave!

Din contră, gata este acest comitat a le trimite tuturor fraților săi îndepărtați — raze de speranță într'un viitor mai bun!

Protestele, intrate cu grămadă, după comune separate, provăzute cu subscrigeri și fără timbru, să se transmită cu recipis la adresa:

»Onoratului oficiu vice-comițial al comitatului Hunedoarei, în Deva«,

de unde se vor așterne ministrului de interne, care să fie, prin recursurile protest, rugat:

»a lăua la cunoștință, că cei 15—20 direcțori unguri, cari au votat episcopatul unguresc greco-catolic, nu formează opinionea publică din comitatul Hunedoarei!

»Hotărîrea nu are deci temeu reprezentativ și moral, căci poporul Român de 93%, opinionea publică românească, protestează contra maghiară, ține la statul poliglot și cere drepturi naționale egale pentru toate terile coroanei Săntului Stefan. Voim o monarchie tare și fericită prin mulțumirea tuturor popoarelor!«

Terminul protestelor e până la 15 Aprilie; de aici încolo ele să se transmită,

pe lângă recipisă, »Înaltului ministru de interne, în Budapesta«.

Copia protestelor, sau barem îndijitarea trimiterii să se transmită ziarelor române, cari sunt rugate a le publica, îndegând comuna și numele celor subscrise.

Deva și Orăștie, la 2 Aprilie 1897.

Din Orăștie: Dr. Aurel Muntean m. p., avocat. Aurel P. Barcian m. p., Laurian Bercian m. p. Petru Beleiu.

Din Deva: August A. Nicoară m. p., cand. de avocat și proprietar în Deva.

Din tractul Gioagiului: Vasile Pipos m. p., protopresbiter gr.-or. al tractului Gioagiului în Hondol. Petru Mihuș m. p., paroh gr.-ort. în Hondol. Ilie Piso m. p. preot gr.-oriental în Măgura. Nicolae Fărcaș m. p., proprietar. Ioan Bărsan m. p., proprietar.

Din Zarand: Simion Băcilă m. p., preot gr.-or. în Ormindea. Nicolae Pop m. p., preot gr.-or. în Ormindea.

Din tractul Dobrei: Ioan Strbu m. p., preot gr.-or. în Roșcani, protopopiatul Dobrei.

Din Petroșeni și jur: Teofil Crișan, Stefan Berinde. Izidor Saturn.

Publicare de licitațiuine!

Din partea comunei bisericești Crișior (H.-Crișor, com. Hunedoarei) se dă în întreprindere clădirea unei sale de învățămînt lângă edificiul școalei, prin licitațiuine publică, ce se va ține Dumineca la 20 Aprilie v. (2 Mai n.) cu prețul de exclamare 2117 fl. 69 cr. v. a.

Asupra planului și preliminarului de spese aprobate de autoritățile bisericești, se pot lua informații speciale dela subscrисul paroch.

Oficiul parochial gr.-or.

Crișor, la 22 Martie v. 1897.

Ioan Perian,
(208) 1—3
paroch gr.-or.

Sz. 420—1896.

(209) 1—1

sám

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött bir. végrehajtó ezennel közösségi teszi, hogy a nagyszebeni kir. törvényeséki 1891. évi 8054 sz. végzése tolytan Dr. Rusu Oktáv ügyvéd által képviselt »Albin« takarékpénztár felperes részére Győrffy Dénes alperes ellen 270 frt követelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 471 frtra becsült ingóságokra az algógyi kir. járásbíróság 3485 1896. sz. végzésével a további eljárás elrendeltetvén annak az alap és felülfoglaltatók követelése erejéig is, a mennyiben azok kielégítési jogot nyertek volna, mely árverés alperes lakásán Nagy-Rapolton teendő megtagtása határidőül 1897. évi április hó 15-ik napján délután 4 órája kitüzetik, a mikor a birólag lefoglalt tehenek; borjuk, sertések, gabona, butorok stb. a legtöbbet igérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelést megelőző kielédítéshez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és az a végrehajlási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy előbbsegí jelentésekkel az árverés megkezdésig alulirt kiküldött irásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulassák, mert különben csak a vételár fölöslegére tognak utaltatni.

A törvényes határidő a hirdetménynek a biróság tábláján történt kifüggésztését követő napról számítatik.

Kelt Szászvároson 1897. évi márc. 29-én.

Kónya Ferencz,
kir. bir. végrehajtó.

Nr. 1395
1897 fszb.**Publicațiune.**

Prin aceasta se aduce la cunoștință, că comuna *Sina*, aparținătoare de comitatul *Sibiului*, cercul *Mercurii* vinde prin licitație publică în 28 Aprilie 1897 la 10 ore a. m. în cancelaria comună *Sina* din *pădurea de fag* prețuită cu 111.000 fl. 3 clasă de exploatare VI. Dosu lung și Dosu mocire.

Licitatiunea e verbală, însă se admit și oferte în scris, provizorii cu timbru de 50 cr. și vadiu de 10%, după prețul strigării.

Ofertele au să se predree până la începerea licitației la mâna subscrisului pretor cercual suprem.

Oferentul e obligat a declara în ofertă, că condițiunile de licitație îi sunt cunoscute și se deobligă deplin acelora.

Prețul strigării e, pe baza prețurii, 32.079 fl.

Licitanții sunt deobligați a depune un vadiu de 10% în bani sau în hârtii apte de cauțiune, înainte de licitație.

Condițiunile mai deaproape se pot vedea la subscrisul pretor cercual suprem și la primăria comună în *Sina* în orele oficioase.

Mercurea, în 18 Martie 1897.

Pretor cercual suprem:
(204) 2—3 *Mangescius.*

ANUNȚ!

Depărându-se practicantul de până aci, din cauza morbului, fac cunoscut că *un tiner matur* și cu conduită aleasă, care posede limba română, maghiară și germană și versat ori *qualificat* în agendele notariale, *ajă nu mai decât aplicare* la subscrisul pe lângă salar lunar de 10 fl., vipt, quartir, spălat și incălzit gratuit. Abzicerea și treilunară. Prospect bun pentru viitor sigur.

Pianul-de-jos (Alsó-Pián, u. p. Szász-Sebes) în 27 Martie 1897 n.

(205) 2—3 *Ioan Radu,*
notar com.

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMÍ, SOCIETATE PE ACTII IN ORĘSTIE.

Fonduri proprii: fl. 350.000. Depunerii: fl. 700.000

Circulație anuală: fl. 3.000.000. (196) 2—

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

- 1) acordă împrumuturi cu interese de 8%;
- 2) primește depunerii, dela particulari cu 5 și cu $5\frac{1}{2}$, ear' dela corporațiuni culturale cu 6%;
- 3) cumpără și vinde realitate;
- 4) cumpără și vinde mărfuri și produse;
- 5) arrendează și exarrendează realitate;
- 6) cumpără și vinde efecte publice;
- 7) mijloacele operațiuni, specificate sub 3. 4. 5.

Ori-ce afacere se poate resolva și informari se pot lua verbal în bioul institutului, ear' în scris prin corespondență.

Oręstie, 15 Martie 1897.

Direcția.

Intreprinzător român!

Subscrisul am onoare a face cunoscut onoratului public român, îndeosebi însă onoratelor comite bisericești și școlare din comitatul Hunedoarei, că iau în intreprindere și îndeplinești zidiri de

Case, școale și biserici,

după ori-ce plan, lucru bun, cu prețuri căt se poate de cinstite, usoare.

La trebuință gătesc însumi întreg planul de zidire!

Am zidit până acum frumoasele școli din comunele Romos, Romosel, Balomir, etc. In Oręstie: școala catolică, asilele de copii, sinagoga evreilor, sala de gimnastică a colegiului etc., ear' acum am în intreprindere biserica din Beriu și cea din Cămpuri-Surdur, și alte edificări.

Recomandându-mă binevoitoarei atenționi a publicului nostru și din alte părți, semnez cu multă stima.

(164) 7—15

Nicolae Părău,
edificător, în Oręstie.

PRIMA FLORARIIE ÎN ORĘSTIE**FLORI.**

Am onoare a aduce la cunoștință publică, că am deschis în Oręstie un

Stabiliment de flori

și sunt în poziție să servesc în ori-ce vreme cu ori-si-ce fel de flori!

Fac totodată cunoscut, că primesc și efectuesc îndată comande de *buchete de nuntă*, *buchete de pept*, *buchete-mackart*, *cununi naturale și artificiale* pentru morminte etc. cu cele mai moderate prețuri.

Comandele din afară se efectuesc îndată și se garantează pentru sosirea lor în stare bună.

Elisa Hedwig

fiorareasă.

20—26

BUCHETE DE NUNTĂ

CUNUNI

ROSA

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMÍ, SOCIETATE PE ACTII.

Sediul: ARAD, casa proprie, calea Arhiducele Iosif nr. 2.

Întemeiată la 1887.

Capital de actii: fl. 300.000. Fond de rezervă fl. 100.000.

Depunerii fl. 1.000.000. Circulație anuală fl. 15.000.000.

Primeste depunerii spre fructificare, după care solvește 5% interese fără privire la terminul de abzicere.

Dare de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea cassei, depunerii până la fl. 1000 se restituiesc îndată la presentarea libelului fără abzicere.

Depunerii se pot face și prin postă și se efectuesc momentan după sosirea comandei.

(165) 5—

Direcția institutului.

Drumul terii Nr. 3.

Casa proprie.

ATELIER de TEMPLAR

și

DEPOSIT DE OBIECTE FUNEBRALE!

Subscrisul îmi iau voie să atrag binevoitoarea luare aminte a onor public din *Oręstie și jur*, asupra bogatului meu magazin cu tot felul de

precum: **scaune, paturi, mese, dulapuri, canapele**, etc. ce să afă totdeauna gata, ori, la dorință, să gătesc după plac și în grabă!

Îmi recomand mai departe

Depositul de lucruri trebuincioase la înmormântări,

precum:

sicriuri,

de aramă, nuc,

goron și de brad,

pompoase ori

simple;

cruci,
cununi de mort,
și toate
pănezele
de lipsă!

Sunt 19 ani decând am aceste bogate magazine, în casele mele propri (drumul terii Nr. 3), ear' acum le-am aranjat și imbogățit de nou și temeinic

Rugând onoratul public pentru numeroase comande, ii promit lucru bun cu prețuri foarte ieftine!

George Brassai

măsar.

(145) 6—15

„FAGETANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI DE ECONOMÍ, SOCIETATE PE ACTIUNI

în Facset (Banat)

acoardă după depunerii spre fructificare de ori-ce sumă

6% interese

la an, solvind institutul contribuționa după interesele capitalise și ridicate.

Depunerii și ridicări se pot efectua și prin postă.

(184) 2—12

Direcția.